

کار آفرینی

(از تئوری تا عمل)

نویسندگان:

علی میر

محمدرضا پورفرخ

خرم آباد

انتشارات شاپورخواست

۱۳۹۰

سرشناسه	: میر، علی. ۱۳۴۸
عنوان و نام پدیدآور	: کارآفرینی (از تئوری تا عمل) / علی میر، محمدرضا پورفرخ.
مشخصات نشر	: خرم‌آباد، شاپورخواست، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	: ۳۹۸ ص. جدول، نمودار.
شابک	ISBN: 978-600-5673-67-8
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا
یادداشت	: کتاب‌نامه [۲۹۳] - ۳۹۸.
یادداشت	: واژه‌نامه
موضوع	: کارآفرینی
شناسه افزوده	: پورفرخ، محمدرضا ۱۳۳۲.
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۰ ک ۲ ۸۷۵ م ۶۱۵ / HB
رده‌بندی دیویی	: ۳۳۸ / ۰۴
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۲۲۷۹۰۶۱۰

انتشارات شاپورخواست

نام کتاب	: کارآفرینی (از تئوری تا عمل)
تألیف	: علی میر و محمدرضا پورفرخ
ناشر و محل نشر	: انتشارات شاپورخواست، خرم‌آباد- همراه: ۰۹۱۶۳۹۸۴۰۱۱
نوبت چاپ	: اول، ۱۳۹۰
آمور رایانه‌ای	: فرشته صیادبیرانوند- نگار حافظی
طرح جلد	: سهیمه اسدزاده
شمارگان	: ۱۲۰۰ نسخه
لیتوگرافی- چاپ	: آفتاب- طاهر
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۶۷۳-۶۷-۸

بها: ۸۰۰۰۰ ریال

فهرست

صفحه	عنوان
۱۵	پیش‌گفتار
۱۹	مقدمه
فصل اول: آشنایی با کسب و کار	
۲۵	مقدمه
۲۷	تعاریف کسب و کار
۳۰	اهداف کسب و کار
۳۱	انواع کسب و کار
۳۳	نگرشی به کسب و کار
۳۶	نگرش اسلام به کسب و کار
۴۴	نگرش مردم ایران به کسب و کار
۴۶	فرهنگ کسب و کار
۵۰	خودآزمایی

فصل دوم: مفاهیم کارآفرینی

۵۳	 مقدمه
۵۳	 تعریف کارآفرینی
۵۸	 تفاوت کارآفرینی و خلاقیت، اختراع و نوآوری
۵۹	 تفاوت کارآفرینی و مدیریت
۶۱	 کارآفرینان چه کاری را انجام می‌دهند؟
۶۲	 اهمیت و ضرورت کارآفرینی
۶۵	 تاریخچه کارآفرینی
۶۸	 کارآفرینی به عنوان یک انقلاب
۶۹	 رویکردها و مکاتب کارآفرینی
۷۲	 معرفی صاحب‌نظران کارآفرینی
۷۷	 فرایند کارآفرینی
۸۴	 متغیرهای تأثیرگذار بر فرایند کارآفرینی
۸۶	 انواع کارآفرینی
۹۱	 باورهای غلط در زمینه کارآفرینی
۹۲	 خودآزمایی

فصل سوم: ویژگی‌های کارآفرینان

۹۵	 مقدمه
۹۵	 فعالیت‌های اساسی کارآفرینی
۹۷	 خصوصیات کارآفرینان
۹۸	 ویژگی‌های روان‌شناختی
۱۰۳	 ویژگی‌های جمعیت‌شناختی
۱۰۴	 ویژگی‌های رفتاری
۱۰۶	 مهارت‌های مورد نیاز کارآفرینان
۱۰۶	 آموزش و کارآفرینی

۱۱۲	خودآزمایی
فصل چهارم: خلاقیت و نوآوری	
۱۱۵	مقدمه
۱۱۶	اهمیت و ضرورت خلاقیت و نوآوری
۱۱۸	مفاهیم خلاقیت
۱۲۰	فرایند خلاقیت
۱۲۴	هوش و خلاقیت
۱۲۷	عناصر خلاقیت
۱۲۸	ویژگی‌های افراد خلاق
۱۳۱	پرورش خلاقیت
۱۳۳	موانع خلاقیت
۱۳۶	راه‌های غلبه بر موانع خلاقیت
۱۳۸	تکنیک‌های خلاقیت
۱۳۹	تکنیک طوفان ذهنی
۱۴۲	فن فهرست خصوصیات
۱۴۳	فن ارتباط اجباری
۱۴۴	فن اسکمپر یا سؤالات ایده برانگیز
۱۴۵	تجزیه و تحلیل مورفولوژیک
۱۴۶	گردش تخیلی
۱۴۷	تکنیک دلفی
۱۴۸	تکنیک گروه اسمی
۱۴۹	الگوبرداری از طبیعت
۱۴۹	تفکر موازی
۱۵۰	روش محک‌زنی (الگوبرداری)
۱۵۰	تکنیک شش کلاه تفکر

۱۵۲	تکنیک وارونه‌سازی مسأله
۱۵۳	روش تجسم‌سازی خلاق
۱۵۳	روش طوفان ذهنی معکوس
۱۵۴	روش تلفیق نامتجانس‌ها
۱۵۵	روش فهرست بازبینی (چک‌لیست)
۱۵۶	تداعی آزاد معانی
۱۵۶	روش یادداشت‌برداری اشتراکی
۱۵۷	روش اکتشافی
۱۵۷	روش علمی
۱۵۷	تحلیل ارزشی
۱۵۸	فهرست کردن ویژگی‌ها
۱۵۸	ترسیم ماتریس
۱۵۹	روش رؤیای بزرگ
۱۵۹	تحلیل عوامل
۱۶۰	تکنیک چرا
۱۶۰	تکنیک پی. ام. آی
۱۶۱	تکنیک DO IT
۱۶۲	تکنیک شکوفه نیلوفر آبی
۱۶۳	تکنیک چه می‌شود اگر ...؟
۱۶۳	تکنیک در هم شکستن مفروضات
۱۶۴	تکنیک بازگشت به مشتری
۱۶۴	تکنیک استخوان ماهی
۱۶۶	تکنیک توهم اخلاق
۱۶۶	نواوری
۱۶۸	ارتباط کارآفرین، نواوری و خلاقیت

۱۶۹	تفاوت خلاقیت، نوآوری، ابتکار، ابداع و تازگی
۱۷۱	انواع نوآوری
۱۷۳	فرایند نوآوری
۱۷۷	ویژگی‌های نوآوری
۱۷۸	استراتژی‌های نوآوری
۱۷۸	اصول نوآوری
۱۸۱	تأثیر متغیرهای ساختاری بر نوآوری
۱۸۳	سطوح نوآوری
۱۸۷	موانع نوآوری
۱۸۹	چه کنیم که سازمانی خلاق و نوآور داشته باشیم؟
۱۹۲	خودآزمایی
فصل پنجم: راه‌اندازی کسب و کار	
۱۹۵	مقدمه
۱۹۶	بررسی فعالیت‌های کسب و کار
۲۰۳	اندیشه شروع کسب و کار
۲۰۴	عوامل مؤثر در ایجاد کسب و کار جدید
۲۰۷	مفهوم کسب و کارهای کوچک و ویژگی‌های آن‌ها
۲۰۹	انواع روش‌های راه‌اندازی کسب و کار
۲۱۰	شکل کسب و کار
۲۱۳	شرکت با مسئولیت محدود
۲۱۴	شرکت تضامنی
۲۱۵	شرکت مختلط غیر سهامی
۲۱۵	شرکت مختلط سهامی
۲۱۶	شرکت نسبی
۲۱۷	شرکت‌های تعاونی تولید و مصرف

۲۱۸	 مراحل راهاندازی کسب و کار
۲۲۰	 چرخه حیات کسب و کار و کارهای کارآفرینانه
۲۲۲	 دلایل شکست کسب و کارهای جدید
۲۲۷	 روش‌های تبدیل مشاغل کوچک به مشاغل بزرگ
۲۲۹	 نکات کاربردی در راهاندازی کسب و کار
۲۳۲	 خودآزمایی

فصل ششم: طرح کسب و کار

۲۳۵	 مقدمه
۲۳۶	 طرح کسب و کار چیست؟
۲۳۷	 مزایای تهیه طرح تجاری
۲۴۰	 دلایل تهیه طرح کسب و کار
۲۴۱	 چه کسی طرح کسب و کار را تهیه می‌کند؟
۲۴۳	 چه کسی طرح کسب و کار را می‌خواند؟
۲۴۶	 زمان لازم برای نوشتن طرح تجاری
۲۴۶	 انواع طرح کسب و کار
۲۴۸	 مراحل تهیه طرح تجاری
۲۵۰	 نحوه تنظیم و ارائه طرح تجاری
۲۵۱	 محتویات و ساختار طرح تجاری
۲۵۲	 بخش معرفی، صفحه اول یا صفحه معارفه
۲۵۳	 خلاصه مدیریتی/ اجرایی
۲۵۵	 تجزیه و تحلیل صنعت
۲۵۷	 دورنمای شرکت/ شرح کسب و کار
۲۵۸	 شرح فعالیت کارآفرینانه
۲۵۹	 طرح تولید
۲۶۰	 طرح بازاریابی

۲۷۲	طرح سازمانی
۲۷۴	تعیین مخاطرات و ریسک‌ها
۲۷۶	طرح مالی
۲۹۴	ضمائم
۲۹۴	آشنایی کلی با نحوه تنظیم و طرح تجاری یک صفحه‌ای
۳۰۰	حفاظت از طرح تجاری
۳۰۱	دلایل شکست طرح‌های تجاری
۳۰۲	چگونه می‌توان طرح تجاری را توسعه داد؟
۳۰۵	خودآزمایی
	فصل هفتم: مدیریت کسب و کار
۳۰۹	مقدمه
۳۱۰	مدیریت چیست؟
۳۱۱	تعریف سازمان و رابطه آن با مدیریت
۳۱۲	اهمیت مدیریت سازمان‌های کوچک
۳۱۴	نقش‌های مدیریت
۳۱۶	مروری بر مکاتب مدیریت
۳۱۹	وظایف مدیریت
۳۲۱	مدیریت منابع انسانی
۳۲۴	مدیریت استراتژیک
۳۲۵	مدیریت بازاریابی
۳۲۸	مدیریت تبلیغات
۳۲۹	مدیریت ریسک
۳۳۱	مدیریت تولید
۳۴۱	مدیریت انبار
۳۴۳	مدیریت خرید و فروش

۳۴۵	مدیریت مالی و حسابداری
۳۴۷	مدیریت ارتباطات و مذاکرات
۳۵۱	مدیریت مکاتبات
۳۵۲	مدیریت و تجارت الکترونیک
۳۵۵	مسائل حقوقی کارآفرینی
۳۶۴	خودآزمایی

فصل هشتم: کارآفرینی سازمانی

۳۶۷	مقدمه
۳۶۸	کارآفرینی سازمانی و تاریخچه آن
۳۷۱	ضرورت کارآفرینی سازمانی
۳۷۱	منافع مستقیم کارآفرینی برای سازمان‌ها
۳۷۳	ویژگی‌های کارآفرینان سازمانی
۳۷۴	تفاوت کارآفرینی سازمانی و کارآفرینی فردی
۳۷۵	تفاوت کارآفرینی سازمانی و شرکتی
۳۷۶	فرایند کارآفرینی سازمانی
۳۷۷	مدل‌های کارآفرینی سازمانی
۳۸۲	استراتژی‌های کارآفرینی سازمانی
۳۸۳	عوامل مؤثر بر کارآفرینی سازمانی
۳۸۵	موانع و مشکلات کارآفرینان در سازمان
۳۸۶	عوامل سنجش بستر کارآفرینی سازمانی
۳۸۹	برنامه‌ریزی برای کارآفرینی سازمانی
۳۹۱	توصیه‌هایی برای کارآفرینان سازمانی
۳۹۲	خودآزمایی
۳۹۳	کتاب‌نامه

پیش‌گفتار

در دنیای امروز، کارآفرینی به عنوان موتور محرکه اقتصاد و اصلی‌ترین عامل رشد، پیشرفت و توسعه تلقی می‌شود. فرهنگ کسب و کار، روحیه تلاش و فعالیت، کار و کوشش و همچنین ایجاد اشتغال از جمله مفاهیم مرتبط با کارآفرینی هستند که در حال حاضر همه را بر آن داشته است که تلاش کنند تا به آموزش کارآفرینی و توسعه آن در جوامع بپردازند.

اگر در حال حاضر، کارآفرینی از دیدگاه بسیاری از اندیشمندان فرصت است اما با حرکت رو به رشد جوامع در آینده‌ای نزدیک حتی برای تأمین نان و گذراندن زندگی بخور و نمیر به کارآفرینی نیازمند خواهیم بود.

اغلب کشورهای دنیا با بهره‌گیری از مفاهیم کارآفرینی و کاربردی کردن آن توانسته‌اند زمینه را برای اشتغال افراد، بهره‌گیری از منابع ارزشمند انسانی، طبیعی و سرمایه‌های فیزیکی موجود فراهم نمایند.

دولت موفق فقط می‌تواند در جهت حمایت از کارآفرینان به مشاوره و آموزش آنان بپردازد؛ اشتغال‌زایی و کسب و کار به عهده‌ی بخش خصوصی خواهد بود که در سایه حمایت دولت می‌تواند این کار مهم را انجام دهد. این در حالی است که فرهنگ حاکم بر مملکت ما با گذشت زمان به نحوی شکل گرفته است که بخش خصوصی غیر فعال بوده و در انتظار دولت می‌ماند. اغلب فارغ‌التحصیلان

دانشگاه‌ها علاقه دارند به جای تلاش و جدیت برای ایجاد و توسعه‌ی کسب و کار به استخدام در بخش دولتی درآیند و علاقه‌ای به استقلال مالی و فعالیت نشان نمی‌دهند.

اکنون زمان آن رسیده است که مردم بدانند، دولت تنها منبع اشتغال نیست بلکه خود در زمینه‌ی اشتغال و فعالیت اقتصادی به بخش خصوصی نیازمند است. برای راهنمایی و کمک به کسانی که در مراکز علمی و دانشگاه‌ها آموزش دیده و قصد دارند به راهاندازی کسب و کار بپردازند، تألیف کتب کارآفرینی ضرورت دارد ولی مطالب به حدی گسترده است که با خواندن یک یا چند کتاب نمی‌توان کارآفرین شد و حتی با نگاشتن چندین کتاب هم نمی‌توان کارآفرینی را آموزش داد.

در سال‌های اخیر، دانشکده‌های کسب و کار ملزم شده‌اند که تمامی رشته‌هایشان بر پایه‌ی نظریه‌پردازی و تحقیق باشد. نظریه‌ی کارآفرینی، مجموعه‌ای از کلیات تجربی درباره‌ی جهان، اقتصاد و نحوه فعالیت کارآفرینان برای پیش‌بینی نتایج واقعی است.

با گذشت چندین سال از آموزش کارآفرینی، هنوز هم بسیاری از مطالب مربوط به آن به چاپ نرسیده و یا در کلاس‌ها ارائه نشده‌اند. برای آموزش کارآفرینی حداقل دو فعالیت ضرورت دارد:

۱. دنبال کردن تحقیق نظریه‌مدار به جای انتقال دانش صرف

۲. توجه افراد در خصوص وجود نتایج متفاوت در قبال آموزش کارآفرینی

جیمز فیت (۱۹۹۶) می‌نویسد: تئوری، سخنرانی و کلاس سه موضوع خسته کننده و نامتعارف هستند. وقتی سبک کلاس قابل پیش‌بینی می‌شود، هم معلم و هم شاگرد خسته می‌شوند. توانایی کارآفرینی شامل ترکیبی از مهارت‌ها، دانش و منابع است و لذا بایستی دانشجویان به طور کامل در فرایند آموزش کارآفرینی درگیر شوند.

در آغاز هر کلاس، معلم یا دانشجوین تعیین شده، مفهوم مورد نظر و فعالیت‌های آموزشی مطلوب را بیان می‌کنند. این فعالیت‌ها باید در امتداد مفاد آموزشی قبلی باشند که نمایانگر یک مبنای تئوریک برای افزایش توانایی‌هایی هستند که افراد باید بدان‌ها دست یابند.

از دیگر ضرورت‌های مربوط به آموزش کارآفرینی می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

۱. کار تیمی برای آموزش افراد خیلی مناسب است. تیم‌های ۳ تا ۵ نفره می‌توانند با همدیگر به فعالیت پرداخته و تحت نظر مدرس مربوطه به تحقیق و مطالعه بپردازند.
 ۲. روابط مدرس کارآفرینی با کارآفرینان و فعالیت‌های کارآفرینانه و همچنین تجربه در فعالیت‌های موصوف نیز نقش مؤثری در آموزش خواهد داشت.
 ۳. روابط بین مدرس و دانشجوین از اهمیت زیادی برخوردار است.
 ۴. انجام بازی‌های تیمی و گروهی در آموزش مؤثر است.
 ۵. دعوت از کارآفرینان به منظور استفاده دانشجوین از تجربه‌ی آنان مفید است.
 ۶. تدارک برنامه‌های بازدید از مراکز علمی و کارآفرینی نیز در آموزش کارآفرینی مؤثر است.
 ۷. آنچه در آموزش کارآفرینی مهم است، خلاقیت و حل مسئله و بهره‌گیری از رویکردهای منعطف است نه مفاهیم دشوار و خشک و رویکردهای مبتنی بر تئوری.
- در این راستا با بهره‌گیری از منابع مختلف علمی سعی می‌شود که به ارائه‌ی مطالبی پرداخته شود تا نه تنها در دانشگاه‌ها تدریس شود بلکه در جهت راه‌اندازی کسب و کار نیز مفید واقع شود.
- طرح و تدوین این کتاب نه تنها جامع نیست بلکه دارای کاستی‌هایی می‌باشد که امیدواریم خوانندگان گرامی ما را از آراء و نظرات خود بهره‌مند سازند.

در پایان از مدیریت محترم انتشارات شاپورخواست که در تمام مراحل تألیف کتاب نهایت همکاری را داشتند، کمال تشکر و قدردانی به عمل می‌آید. همچنین از زحمات خانم‌ها فرشته صیادبیرانوند، نگار حافظی و سهمیه اسدزاده در جهت تایپ و صفحه‌بندی شایان این اثر همکاری داشتند کمال قدردانی و سپاس را داریم.

مقدمه

مهم‌ترین خصوصیت قرن حاضر را تحولات شگفت‌انگیز اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی می‌دانند. جهانی شدن، تحولات بسیار زیاد، رقابت گسترده، پیشرفت علم و دانش، کاهش بیش از پیش از پیش منابع طبیعی، افزایش نرخ بیکاری، کاهش میزان مشارکت اقتصادی مردم، تمایل بیش از پیش به استخدام در بخش‌های دولتی و خصوصی به جای راه‌اندازی کسب و کار، استقرار سیستم‌های سازمانی دانش‌محور و از همه مهم‌تر افزایش فاصله بین کشورهای پیشرفته و سایر کشورها همه را بر آن داشته است تا به سیاستگذاری در جهت کشف فرصت‌ها و بهره‌گیری از شرایط موجود بپردازند.

معمولاً آموزش آکادمیک و دانشگاهی برای توسعه دانش و مجموعه دانسته‌های افراد بسیار مؤثر است اما بینش نسبت به کسب و کار و کارآفرینی منوط به افزایش مهارت افراد است تا با علاقه و جدیت در پی راه‌اندازی کسب و کار باشند.

امروزه در کشور اسلامی ایران تنها آموزش کارآفرینی ضرورت ندارد بلکه اشاعه فرهنگ کارآفرینی به منظور ایجاد انگیزه فعالیت در همه افراد جامعه انکارناپذیر است.

کارآفرینی یک فرایند پویا و مستمر است و لذا سه مقوله دانش، نگرش و اقدام برای کسب و کار را بایستی در فرایند آموزش کارآفرینی مورد توجه قرار داد. به

عبارت دیگر هر چند بخشی از مهارت‌های مورد نیاز کارآفرینان به خصوصیات فردی و حتی ژنتیک افراد وابسته است اما صرف استعداد در یک زمینه و حتی کشف آن کافی نیست و مهم‌تر از آن پرورش استعداد و بهره‌گیری از آن با روش‌های خلاقانه است. در این جهت آموزش علمی و آکادمیک به پرورش استعداد افراد کمک می‌کند و چنانچه شرایط محیطی فراهم شود، کارآفرینان ظهور کرده و با ایده‌های نو به استفاده از فرصت‌های بازار و یا ایجاد فرصت‌های جدید می‌پردازند.

با در نظر گرفتن اهمیت کارآفرینی در جهت ایجاد اشتغال، افزایش درآمد ملی، کاهش سهم دولت، توسعه نقش بخش خصوصی، کارآمد نمودن آموزش و پرورش منابع انسانی، تهیه مقدمات لازم برای توسعه همه‌جانبه و آموزش کارآفرینی به عنوان یک ضرورت قلمداد شده و در این راستا به کارگیری الگوی آموزشی خاصی که بتواند در مراکز علمی و دانشگاه‌ها به حمایت علمی از دانشجویان پرداخته و آن‌ها را برای وارد شدن به بازار کار مهیا سازد، الزامی است. در کتاب حاضر که حاصل سال‌ها تجربه آموزشی و شرکت در دوره‌های آموزشی مختلف در حیطه کارآفرینی می‌باشد، تلاش شده است تا کارآفرینی از تئوری تا عمل برای استفاده دانشجویان رشته‌های مختلف به زبانی ساده معرفی شود. در ابتدائی‌ترین فصل ضمن پرداختن به کسب و کار و اهمیت آن به تحلیل نگرش‌های مختلف نسبت به کسب و کار و معرفی انواع آن پرداخته می‌شود.

در فصل دوم به ارائه تعاریف و مفاهیم کارآفرینی و ابعاد مختلف آن پرداخته شده است تا دانشجویان با اهمیت و ضرورت آن آشنا شوند و مورد توجه قرار دهند.

در فصل سوم به ویژگی‌های کارآفرینان و مهارت‌های مورد نیاز آنان پرداخته شده است تا مفهوم کارآفرینی به شکل کاربردی‌تری ارائه گردد.

در فصل چهارم به اساسی‌ترین مفاهیم پایه‌ای خلاقیت و نوآوری پرداخته شده تا جایگاه خلاقیت و نوآوری در کارآفرینی مشخص شده و موانع و محدودیت‌های مربوطه شناسایی و معرفی شوند.

در فصل پنجم شیوه‌های راه‌اندازی کسب و کار و مسائل مربوط به آن مطرح می‌شوند. آشنایی با مقررات ثبت شرکت‌ها و انواع آن‌ها نیز در این فصل به طور خلاصه ارائه می‌شود.

در فصل ششم طرح کسب و کار به طور کامل مورد توجه قرار گرفته و ابعاد آن بررسی و ارائه می‌شود. نحوه‌ی تهیه و چگونگی ارائه طرح کسب و کار و همچنین مسائل مهم در تهیه آن در این فصل مطرح می‌شوند.

در فصل هفتم مدیریت کسب و کار و چگونگی اداره‌ی امور فعالیت‌های کارآفرینانه به طور کامل مورد بررسی قرار می‌گیرد.

فصل هشتم نیز به کارآفرینی سازمانی و ابعاد آن اختصاص یافته است. در فصل‌بندی سعی می‌شود که اهداف کلی هر فصل، اهداف رفتاری و همچنین تعدادی سؤال مطرح شود تا خوانندگان عزیز ضمن اطلاع یافتن از دلایل ارائه هر فصل پرسش‌هایی را جواب داده و میزان یادگیری خود را از هر فصل محک بزنند.